

MEDEDELING AAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft: Eindrapport visieproject bouwstenen

Samenvatting

In het Vlaams Regeerakkoord werd afgesproken een visie op te maken over het landbouw- en voedselsysteem in het Vlaanderen van morgen.

De voorbereiding en opmaak van het visieproject werden toevertrouwd aan opdrachthouder Em. Prof. Dr. Ir. Guido Van Huylenbroeck, met ondersteuning van het secretariaat van de SALV. Nu wordt als laatste stap in zijn proces het eindrapport voorgesteld.

Dit eindrapport benadert de toekomst van de Vlaamse landbouw als één samenhangende visie, opgebouwd rond vier onderling verbonden pijlers:

1. Economische duurzaamheid
2. Ruimtelijke verankering
3. Ecologische transitie
4. Maatschappelijke inbedding

Binnen deze pijlers worden uiteenlopende bouwstenen aangereikt. De Vlaamse Regering neemt nu akte van dit eindrapport en maakt nu de Vlaamse landbouwvisie op.

I. SITUERING

A. VLAAMS REGEERAKKOORD EN BELEIDSNOTA

Het Vlaams Regeerakkoord bepaalt dat een visie wordt opgesteld over hoe ons landbouw- en voedselsysteem er tegen 2050 moet uitzien. De visie geeft weer hoe we een rendabel landbouwmodel laten passen binnen de ecologische grenzen van onze regio, duurzaam grondgebruik en wederkerig goed nabuurschap. De Vlaamse landbouwvisie 2030-2050 biedt onze land- en tuinbouwers een langetermijnperspectief en draagt bij tot de realisatie van diverse doelstellingen.

Verder bepaalt het Regeerakkoord ook dat in de Landbouwvisie het belang van de verjonging van het landbouwberoep wordt benoemd, evenals de onderlinge versterking tussen landbouw- en voedselbeleid, plattelandsbeleid en omgevings- en klimaatbeleid. Met die breedgedragen visie 2030-2050 wil Vlaanderen een richting geven op vlak van diverse korte- en langetermijnuitdagingen voor de Vlaamse land- en tuinbouwers en het agrovoedingssysteem, waarbij ook oog is voor de impact van Vlaams beleid waarvoor geen Europees kader beschikbaar is, zoals het ruimtelijk beleid.

B. MEDEDELING AAN DE VLAAMSE REGERING VAN 4 APRIL 2025

In een mededeling aan de Vlaamse Regering van 4 april 2025 werd een plan van aanpak voorgelegd met betrekking tot de voorbereiding van de visie en de te volgen stappen.

Concreet werden volgende stappen voorzien:

1. Doorlichting bestaande (internationale) visie-documenten
2. Informatiedeling en conceptbenadering met stakeholders
3. Voorbereiding sectorale fiches
4. Dialoog met deelsectoren, middenveldorganisaties en belangenverenigingen
5. Oplevering eindrapport als basis voor de Vlaamse landbouwvisie 2030-2050

2. VERLOOP VAN HET PARTICIPATIEF TRAJECT

Tijdens de **raadszitting van de SALV op 25 april 2025** gaf opdrachthouder Em. Prof. Dr. Ir. Guido Van Huylenbroeck toelichting bij het plan van aanpak Vlaamse landbouwvisie voor de periode 2030-2050 aan de SALV-raadsleden en geïnteresseerde leden van de SALV-organisaties. Ook de secretariaten van de Minaraad, de SERV, de Vlaamse Raad voor Welzijn, Volksgezondheid en Gezin en de SARO waren welkom.

Op 23 september 2025 werd in het Vlaams Parlement een **eerste publiek forum** georganiseerd rond de Landbouwvisie 2030-2050. Op dit forum werden de grote lijnen van het proces verkend, de eerste bevindingen uit verkennende gesprekken gedeeld en de aanpak en structuur van verdere werksessies toegelicht. Aansluitend zijn de ontwikkelingen in de Vlaamse landbouwsector en agrovoedingsketen in beeld gebracht, aan de hand van maatschappelijke trends, beleidskaders en evoluties in productie en markt.

Vervolgens vonden tussen oktober 2025 en januari 2026 **acht fora plaats met de verschillende deelsectoren**. Elk forum legt de belangrijkste feiten en kengetallen van een sector samen, gevolgd door een vooruitblik op de toekomst. Deelnemende sectorexperten gaan aan de slag met de grote uitdagingen (opportuniteiten en bedreigingen) die extern op de sector afkomen en dat door aan te geven hoe de sector, gegeven zijn sterktes en zwaktes, die toekomstige uitdagingen kan tegemoet treden en dat binnen de reeds besliste en gekende randvoorwaarden tot en met 2050. Deze toekomsttoefening wordt bekeken vanuit demografisch, economisch, sociaal-cultureel, technologisch, ecologisch en politiek-juridisch perspectief (DESTEP-methode).

13 oktober 2025	Zuivel
20 november 2025	Akkerbouw en industrieteelten
27 november 2025	Sierteelt en boomkwekerij
8 december 2025	Fruit
10 december 2025	Varkens
13 januari 2026	(Glas)tuinbouw
22 januari 2026	Pluimvee
27 januari 2026	Vleesvee

Op het **Landbouwforum op 17 maart 2026** werden ten slotte de deelnemers aan de diverse deelsectorfora opnieuw uitgenodigd. De opdrachthouder opende het forum met een synthese van de inzichten uit de sectorfora en een eerste aanzet tot bouwstenen voor de landbouwvisie. Daarnaast vonden er een aantal interactieve sessies plaats, waarbij deelnemers zich moesten positioneren ten opzichte van een aantal stellingen. Doelstelling was het zichtbaar maken van verschillende perspectieven en het verzamelen van inzichten die bijdragen aan een robuuste en gedragen visie.

3. EINDRAPPORT VAN DE OPDRACHTHOUDER

In bijlage bij deze mededeling is het eindrapport van de opdrachthouder opgenomen. De doelstelling van het traject was het scherpstellen van gedeelde inzichten, spanningen en prioriteiten. De gehanteerde benadering maakte het mogelijk om economische, ecologische, sociale en technologische ontwikkelingen in samenhang te analyseren en soms tegenstrijdige meningen te capteren.

Het rapport concludeert dat de Vlaamse landbouw vertrekt vanuit een sterke uitgangspositie, maar geconfronteerd wordt met een aantal structurele kwetsbaarheden, met name:

- Een zeer intensief gebruik van de schaarse ruimte als gevolg van onder meer een hoge bevolkingsdichtheid en druk vanuit andere ruimtegebruikers
- Een hoge productiviteit, maar beperkte rendabiliteit per bedrijf wegens relatief kleine bedrijven en hoge arbeidsinzet
- Een sterke afhankelijkheid van externe inputs, zeker in de intensieve veehouderij
- Een relatief hoge milieudruk
- Een vergrijzende sector met beperkte opvolging

De opdrachthouder identificeert daarnaast ook een aantal spanningsvelden die een bepalende rol spelen in de ontwikkeling van de Vlaamse landbouw:

- Duurzaamheid versus concurrentiekracht
- Productiviteit versus ecologische grenzen
- Exportgerichtheid versus strategische autonomie
- Schaalvergroting versus diversiteit van bedrijfsmodellen
- Technologische vooruitgang versus afhankelijkheid en kapitaaldruk
- Maatschappelijke verwachtingen versus economische haalbaarheid

In het eindrapport schuift de opdrachthouder een duidelijke ambitie naar voren: een toekomstbestendig landbouwsysteem dat tegelijk productief, duurzaam, economisch leefbaar en maatschappelijk gedragen is. Hij pleit daarom voor een *renovatieve landbouw* die enerzijds gebruik maakt van de meest innovatieve en best beschikbare technologie, maar anderzijds ook inzet op landbouwpraktijken die de bodemgezondheid, de cohabitatie met natuur en de (agro)biodiversiteit bevorderen. Dit concept vertaalt zich in vier samenhangende pijlers: economische duurzaamheid, ruimtelijke verankering, ecologische transitie en maatschappelijke inbedding.

Hij formuleert daarbij ook een aantal sleutelvoorwaarden die noodzakelijk zijn opdat de transitie naar een renovatief landbouwsysteem kan slagen:

- Rechtszekerheid en een stabiel langetermijnbeleid
- Een gelijk speelveld zeker binnen Europa maar ook internationaal
- Een sterkere organisatie van de agrovoedingsketen met meer zeggenschap van land- en tuinbouw
- Ruimte voor innovatie en experimenteerruimte
- Coherentie in regelgeving binnen en over beleidsdomeinen heen
- Een actief voedingsbeleid gericht op een gezonder voedingspatroon
- Gerichte aandacht voor instroom en opvolging
- Wetenschappelijk en onafhankelijk advies en voorlichting m.b.t. nieuwe technieken, alternatieve landbouwpraktijken, economie en bedrijfsvoering.

4. VOLGENDE STAPPEN

De Vlaamse regering maakt op basis van de voorgestelde bouwstenen in het eindrapport van het visieproject en de contouren van het Regeerakkoord de Vlaamse landbouwvisie op.

De Vlaamse minister van Omgeving en Landbouw,

Jo BROUNS